

śnie zagadnienia dotyczył referat ks. Józefa Grzywaczewskiego zatytułowany: *Pogańska wizja „Roma bellatrix” w chrześcijańskim Rzymie na przykładzie panegiryków Sydoniusza Apolinarego*. Przypomniano, że chrześcijanie nie tworzyli własnych szkół, lecz korzystali ze szkół publicznych, a one pracowały w oparciu o dawny program antyczny, oparty na treściach pogańskich. Chrześcijanie w okresie późnego antyku traktowali je jako motywy literackie i nie widzieli w nich niebezpieczeństwa dla wiary. Podkreślano, że do końca starożytności, zarówno poganie, jak i chrześcijanie chętnie sięgali do filozofii klasycznej, a w przemowach publicznych stosowali antyczne zasady retoryki. Sygnalizowano stopniową chrystianizację kalendarza rzymskiego. Wszyscy prelegenci przedstawiali w sposób pozytywny wpływ chrześcijan na życie społeczne w omawianym okresie.

Trzeci dzień obrad odbył się w Pécs. Tam, jak wiadomo, znajduje się wspaniała nekropolia *Sopianae* z IV wieku, wielki cmentarz podziemny, setki doskonale zachowanych grobowców z cennymi ozdobami i napisami. Ważnych prac konserwatorskich dokonano po upadku bloku wschodniego. Otwarcia obrad w tym miejscu dokonał Bp György Udvardy, Biskup Pécs. Biskupstwo w tym mieście zostało założone w 1009 roku. Bp Udvardy wyraził radość z tego, że nekropolia (znajdująca się tuż przy katedrze) przyciąga od wielu lat uczonych z całego świata. Tam właśnie, w sali konferencyjnej w pobliżu starożytnych grobowców wygłoszono szereg referatów o treści archeologicznej, na przykład prof. Zsolt Visy z Pécs mówił o nagrobkach, w pobliżu których odbywała się sesja naukowa. Uczestnicy sympozjum, podzieleni na grupy, zostali oprowadzeni po wielkiej nekropolii *Sopianae*; mieli też możliwość obejrzeć specjalną wystawę prezentującą niektóre obiekty z okresu starożytności.

Podsumowania obrad dokonała prof. Michelle Salzmann z USA, robiąc krótkie *résumé* z każdego wystąpienia. Dodała, że również w naszych czasach istnieje kwestia współistnienia różnych religii. Prof. Marianne Saghy podała do wiadomości, że planowane jest opublikowanie wszystkich referatów. Program sympozjum znajduje się na stronie internetowej www.compitum.fr/component/eventlist/details/3495 (dostęp 1 VI 2013 r.). Bardziej szczegółowe sprawozdanie z konferencji autorstwa Maël Goarzin (ze Szwajcarii) w języku francuskim znajduje na stronie www.biospraktikos.hypotheses.org/272 (dostęp 1 VI 2013 r.).

ks. Józef Grzywaczewski – Warszawa, UKSW

7. MIĘDZYNARODOWY KONGRES STUDIÓW MEDIEWISTYCZNYCH – KONFERENCJA STUDIÓW CYSTERSKICH (Kalamazoo, Western Michigan University, 9-12 V 2013)

W dniach od 9 do 12 V (od czwartku do niedzieli), na Uniwersytecie w Kalamazoo (Western Michigan University IL, USA), odbył się 48. z kolei Międzynarodowy Kongres Studiów Mediewistycznych (*International Congress on Medieval Studies*), zorganizowany przez Instytut Mediewistyczny oraz Kolegium Sztuki i Nauki, działające w ramach tegoż Uniwersytetu. Kongres ten zbiera badaczy średniowiecza, jak również wszelkie zainteresowane tą epoką osoby z całego świata, by mogli podzielić się owocami swoich odkryć i przemyśleń, a przez to ocenić stan badań i kierunki rozwoju nauki w tej dziedzinie. Kongres ma już wyrobiony tradycyjny sposób działania.

Do 15 września roku poprzedzającym kongres można nadsyłać abstrakty referatów, po czym specjalna Komisja dokonuje selekcji i podziału zebranego materiału na sesje tematyczne, podporządkowane z reguły podmiotom, które je organizują, tzw. sponsorom (uczelniom, instytutom, wydawnictwom, itp.), tak by już na początku lutego opublikować materiały kongresowe z wykazem sesji i wykładów. Tradycyjny jest również program Kongresu: dziennie przewiduje się trzy sesje (jedna rano – o godz. 10.00, a dwie po południu – o godz. 13.30 i 15.30), czasem jest też czwarta sesja (o godz. 19.00). Każda sesja obejmuje trzy lub dwa wykłady, przy czym każdy z nich trwa nie więcej niż pół godziny, potem zaś przewidziany jest czas na dyskusję. Na początku każdego dnia obrad kongresowych ma też miejsce gościnny wykład któregoś ze znanych profesorów. W tym roku byli nimi: Peregrine Horden (All Souls College, Oxford University), która wystąpiła z wykładem: *Poseidon's Oar: Horizons of the Medieval Mediterranean*, oraz Mary Carruthers (New York University), która zaprezentowała wykład pt. *Augustinian Intention and Medieval Aesthetic*.

Z racji zainteresowań problematyką cysterską, autor niniejszego sprawozdania skoncentrował się zasadniczo na omówieniu sesji w ramach Konferencji Studiów Cysterskich, która od wielu lat wpisana jest integralnie w struktury całego Kongresu. W tym roku przewidziano 12 sesji. W pierwszym dniu odbyły się cztery sesje. Przedpołudniowa obejmowała wykłady omawiające problematykę duszy (A. Rydstrom-Poulsen) i wiary u św. Wilhelma z St. Thierry (F. Tyler Sergent), oraz *Vita Wulfriki* Jana z Ford (Ph.F. O'Mara, M.E. Lange). W pierwszej popołudniowej sesji skoncentrowano się na zagadnieniach związanych z kazaniem Bernarda z Clairvaux (L. Anderson, N. Beam Van Kirk) i Gilberta z Hoyland – cysterskiego opata z Swineshead (Marsha L. Dutton). W następnej sesji zastanawiano się nad osobą i twórczością Bernarda z Clairvaux (M.S. Hahn, J.S. Russell, R. Llizo). Wieczorna zaś sesja była dyskusją panelową na temat współczesnego nauczania monastycznego, prowadzoną przez kilku znawców problematyki benedyktyńsko-cysterskiej (J. Burton, J. Clarke, E. Dietz, D. Dyas, M. Dobler, E. Freeman). W drugim dniu Konferencji były trzy sesje: przedpołudniowa poświęcona była biografii Bernarda z Clairvaux (B.P. McGuire), cystersom w Transylwanii w latach 1202-1274 (M. Dobler) i wczesnemu okresowi cysterskiemu w świetle *Glossa Ordinaria* (E. Dietz), popołudniowe zaś sesje dotyczyły sytuacji cystersów w XIII i XIV w. (A.E. Lester, J. Bruch, R. Lutzelschwab), oraz w XV i XVI w. (J.H. Oliver, E. Freeman, C. Oefelein). Trzeci dzień Konferencji Studiów Cysterskich dotyczył komunikacji cysterskiej: w przedpołudniowej sesji rozważano relacje polityczno-ekonomiczne zakonu (K.E. Salzer, R. Slitt, B. Wright, K. Wollenberg), po południu natomiast poświęcono sesję Aelredowi z Rievaulx (J.A. Truax, R. Groń, C. Russel) oraz nauczaniu cystersów w relacji do współczesnych trendów egzystencjalnych (G.E. Myers, Ch. Kayahara-Bass, R.M. Tillisch). W ostatni dzień Konferencji w dwóch sesjach omawiano życie cysterskie w świetle źródeł cysterskich (H.J. Roth, S. Mula, P. Savage, J.U. DeFrancis, L. Morey, D. Gormong).

Każdy Kongres Studiów Mediewistycznych chce mieć swój własny wkład w rozwój dziedziny, którą się zajmuje i którą promuje, i takim był również niewątpliwie ten Kongres, który pokazał, że nasza wiedza dotycząca faktów, czasów i całokształtu życia w średniowieczu, nieustannie się wzbogaca i poszerza.